

## Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

### Rozsudek ze dne 18. ledna 2024 ve věci č. 20725/20– *Alleé proti Francii*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení práva na svobodu projevu sekretářky náboženské organizace, která byla odsouzena za pomluvu k trestu peněžitě pokuty 500 eur za to, že si e-mailem zaslalým šesti adresátům včetně inspektora práce stěžovala, že ji nadřízený sexuálně obtěžuje.

#### I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelka byla zaměstnána v náboženském vzdělávacím sdružení. V rámci svých povinností musela spolupracovat s A., výkonným místopředsedou spolku. V červenci 2015 požádala Ar., syna A. a duchovního ředitele spolku, o zařazení na jinou pozici z důvodu obtěžování. Ar. žádosti nevyhověl. Počátkem června 2016 manžel stěžovatelky zaslal zprávy Ar. a řediteli sdružení, ve kterých žádal, aby zasáhli. Ředitel navrhl stěžovatelce, aby zůstala na nemocenské do doby, než bude sjednáno smluvní odstupné nebo jí bude nabídnuto nové pracovní zařazení. V reakci na to zaslala stěžovatelka e-mail šesti adresátům: řediteli sdružení, inspektoru práce, svému manželovi, tvrzenému útočníku A., jeho synu Ar. a dalšímu jeho synu. V něm vyjádřila nemožnost dále pracovat v prostředí, kde je sexuální obtěžování přehlíženo rodinou pachatele, a žádala o uvolnění z práce do doby, než bude ukončena smlouva.

Na konci června 2016 zveřejnil manžel stěžovatelky na facebookovém účtu svého známého příspěvek, v němž popsal situaci stěžovatelky, označil ji za sexuální skandál a jmenoval A. jako sexuálního predátora. Začátkem srpna bylo doručeno stěžovatelce a jejímu manželovi předvolání k trestnímu soudu ve věci obvinění z veřejného pomlouvání.

Prvostupňový soud odsoudil stěžovatelku za veřejnou pomluvu a nařídil jí zaplatit podmíněnou pokutu ve výši 1 000 eur, zaplatit A. symbolickou částku jednoho eura, což tento požadoval, a uhradit soudní výlohy ve výši 2 000 eur, které měla zaplatit společně se svým manželem. Po odvolání stěžovatelky odvolací soud částečně potvrdil rozsudek s tím, že obvinění vznesená proti A. poškozovala jeho pověst a byla dostatečně přesná, aby jejich pravdivost mohla být zpochybněna. Konstatoval, že zatímco existují prvky potvrzující, že došlo k psychickému, dokonce i sexuálnímu obtěžování, jak to vnímala stěžovatelka, nebyly předloženy důkazy o sexuálním napadení. Soud proto snížil pokutu stěžovatelce na polovinu. Dovolání stěžovatelky, v níž namítala porušení článku 10 Úmluvy, bylo zamítnuto a stěžovatelce bylo uloženo uhradit 2500 eur za náklady řízení před dovolacím soudem.

#### II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

##### K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že její odsouzení za trestný čin pomluvy představovalo porušení jejího práva na svobodu projevu ve smyslu článku 10 Úmluvy.

Soud předně konstatoval, že není sporu o tom, že odsouzení stěžovatelky za trestný čin veřejné pomluvy kvůli zaslání e-mailu představuje zásah do její svobody projevu. Poznamenal, že stěžovatelka byla odsouzena za pomluvu na základě zákona o svobodě tisku, a proto zásah splňuje požadavek zákonnosti. Uvedl, že legitimním cílem zásahu byla ochrana dobré pověsti a práv A., tvrzeného útočníka.

Pro posouzení nezbytnosti daného zásahu do výkonu svobody projevu v kontextu pomluvy odkázal Soud na rozsudky *Morice proti Francii*, (č. 29369/10, rozsudek velkého senátu ze dne 23. dubna 2015, § 124–127) a *Matalas proti Řecku* (č. 1864/18, rozsudek ze dne 25. března 2021, § 38–44).

Úvodem konstatoval, že namítané sexuální obtěžování představuje trestní čin podle vnitrostátního práva, který by vzhledem ke své povaze mohl zasáhnout do práv A. chráněných článkem 8 Úmluvy. Za těchto okolností je nutné určit, zda vnitrostátní soudy správně poměřily právo stěžovatelky na svobodu projevu a právo na ochranu dobré pověsti tvrzeného pachatele. Při zkoumání vzal Soud v úvahu několik faktorů: kontext a povahu výroků, situaci a úmysly dotčené osoby, počet a charakter příjemců e-mailu, závažnost vyjádření pro pověst A., jakož i závažnost uložené sankce.

*Zaprvé*, Soud zdůraznil, že e-mail, byl zaslán v napjaté situaci, kdy se prolínaly pracovní a soukromé aspekty života stěžovatelky potom, co se ona a její manžel snažili situaci neúspěšně řešit. Pokud jde o příjemce e-mailu, Soud připomněl, že jich bylo pouze šest: tvrzený útočník, jeho dva synové (z nichž jeden byl rovněž duchovním vůdcem sdružení a již o obviněních věděl), ředitel sdružení, inspektor práce, a nakonec manžel stěžovatelky. Z těchto šesti osob byl externí stranou pouze druhý syn A., zatímco všichni ostatní byli do situace buď přímo či nepřímo zapojeni, nebo byli oprávněni přijímat oznámení o obtěžování. Soud proto konstatoval, že e-mail nebyl určen k šíření veřejnosti (*Matalas proti Řecku*, č. 1864/18, rozsudek ze dne 25. března 2021, § 55) a jeho jediným účelem bylo upozornit dotčené osoby na danou situaci.

Soud si povšiml, že vnitrostátní soudy navzdory tomu přistoupily k přísnému výkladu podmínek předepsaných zákonem pro zproštění zaměstnance trestní odpovědnosti a konstatovaly, že email měl veřejný charakter ve smyslu zákona o svobodě tisku. V kontextu tohoto případu se takový přístup jevil Soudu jako nadměrně přísný s ohledem na požadavky na soulad s článkem 10 Úmluvy.

*Zadruhé*, pokud jde o povahu napadených výroků, Soud připomněl, že stěžovatelka jednala jako tvrzená oběť skutečností, na které si stěžovala (*Kanellopoulou proti Řecku*, č. 28504/05, 11. října 2007), a nikoli jako občan nebo oznamovatel (*Bargão a Domingos Correia proti Portugalsku*, č. 53579/09 a 53582/09, rozsudek ze dne 15. listopadu 2012; *Halet proti Lucembursku*, č. 21884/18, rozsudek velkého senátu ze dne 14. února 2023), což znamená, že kritérium existence veřejného zájmu nebo debaty v obecném zájmu bylo při vyvažování neaplikovatelné.

Soud dále považoval za klíčové se zabývat otázkou dobré víry stěžovatelky, kterou vnitrostátní soudy zpochybnily s odkazem na nedostatečně prokázaný skutkový základ obsahu e-mailů.

Soud poznamenal, že i soukromé dokumenty zasílané omezenému počtu osob musí mít faktický základ (*Bilan proti Chorvatsku*, č. 57860/14, rozsudek ze dne 20. října 2020, § 37) a čím závažnější je obvinění, tím silnější musí tento faktický základ být (*Barata Monteiro da Costa Nogueira a Patricio Pereira proti Portugalsku*, č. 4035/08, rozsudek ze dne 11. ledna 2011, § 38). Soud dále zdůraznil, že sexuální obtěžování bylo spácháno beze svědků, a skutečnost, že stěžovatelka nepodala trestní oznámení, nemůže být použita k prokázání její špatné víry. S poukazem na potřebu, plynoucí z článku 10 Úmluvy, poskytnout náležitou ochranu osobám tvrdícím, že byly obětmi obtěžování, Soud shledal, že vnitrostátní soudy uložily na stěžovatelku nepřiměřené důkazní břemeno, když požadovaly, aby prokázala jednání, na které si stěžovala.

*Zatřetí*, pokud jde o dopad výroků stěžovatelky na pověst A., Soud poznamenal, že veřejnou diskusi nerozpoutal ani tak napadený e-mail, jako spíše facebooková zpráva, kterou zveřejnil manžel stěžovatelky. Soud proto dospěl k závěru, že samotný e-mail zasláný šesti lidem, z nichž pouze jeden byl externí stranou, měl jen malý dopad na pověst tvrzeného útočníka.

*Konečně*, v souvislosti s uložením pokuty stěžovatelce Soud uvedl, že ačkoli pokuta nebyla zvláště vysoká a byla snížena odvolacím soudem na 500 eur, samotná povaha trestního odsouzení má ze své podstaty odrazující účinek, který může dotčené osoby odradit od snahy oznámit tak vážné činy, jako jsou psychické nebo sexuální obtěžování, nebo dokonce sexuální napadení.

Soud závěrem naznal, že mezi omezením práva na svobodu projevu stěžovatelky a sledovaným legitimním cílem neexistoval vztah přiměřenosti, a shledal tak porušení článku 10 Úmluvy.